

робочих місць на період до 2022 року: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 24.12.2019 №1396-2019-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396-2019-%D1%80#n10>.

*Унінець І. М.,
НПУ імені М. П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ОЦІНКА РОЗВИТКУ СМАРТЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Становлення смартекономіки на рівні країни виступає важливим питанням економічної науки та практики, що зумовлює постійний пошук нових підходів до виміру та оцінки прогресу в сучасному світі. В міжнародній аналітиці розроблено багато підходів до оцінки тих чи інших аспектів розвитку країн. Всі розроблені на даний час загальні системи оцінки прогресу країн мають комплексний характер та враховують показники за різними аспектами. Слід відмітити, що вже давно стало зрозумілим, що лише економічних показників (таких як ріст ВВП, доходів чи зайнятості) недостатньо для вимірювання прогресу в тій чи іншій країні. З кінця минулого століття з'являються різноманітні спроби пошуку інших підходів, які більш широко оцінювали розвиток країн. Саме тому на глобальному рівні вже здійснено багато спроб щодо такої оцінки розвитку в країнах, яка б враховувала різні аспекти життєдіяльності і не тільки економічні.

Варто відмітити, що індикатори оцінки смартекономіки загалом можуть відрізнятися у різних підходах, проте концептуальний підхід залишається досить близьким і визначається ключовими параметрами в парадигмі сталого розвитку. Спробуємо систематизувати та узагальнити основні підходи з виміру різних аспектів смартекономіки на рівні країн. Узагальнюючі, комплексні підходи: індекс людського розвитку; індекс процвітання країн; індекс щасливої планети; індекс ЦСР. Певною мірою можна віднести до цієї групи також Індекс

соціального прогресу. Хоча за назвою він відноситься до соціальних аспектів прогресу, проте зачіпає багато інших аспектів життєдіяльності.

Інноваційні аспекти розвитку країн оцінюють такі індекси як: глобальний індекс інновацій (Global innovation index), глобальний індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), глобальний індекс знань (Global Knowledge Index) [1].

Екологічні аспекти розвитку країн відображають такі аналітичні підходи як: Індекс прогресу зеленої економіки (Green economy progress - GEP), Індекс зеленого зростання (Green growth index), Глобальний індекс зеленої економіки (The global green economy index - GGEEI), Індекс еко-інновацій (Eco-innovation index). Динаміку поширення ІКТ в країнах світу оцінює на даний момент такий індекс як Індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index). Процеси формування сучасних діджиталізованих форм управління в країнах вимірюються Індексом розвитку електронного уряду (E-Government Development Index).

У кожному з вищеназваних підходів щорічно (чи раз на 2 роки) визначається свій рейтинг країн за певними критеріями (спеціалізованими або комплексними). Смартекономіка – це надзвичайно складне явище, що має багато складових. Тому жодний індекс не враховує всіх її аспектів. Саме тому, визначити рейтинг країн, в яких найбільшою мірою розвинені всі аспекти смартекономіки можливо на основі узагальнення існуючих підходів. Тобто мова іде про те, що серед усієї сукупності існуючих індексів обираються такі, в яких простежується великий ряд країн (більше 100) та має місце певний часовий ряд.

До списку таких індексів потрапили наступні: Індекс людського розвитку; Індекс ЦСР; Індекс щасливої планети; Індекс процвітання; Індекс соціального прогресу; Глобальний індекс конкурентоспроможності; Глобальний інноваційний індекс; Глобальний індекс знань; Індекс розвитку електронного

урядування; Глобальний індекс зеленої економіки; Індекс зеленого зростання; Індекс мережевої готовності.

В рейтингу Smart City Index за 2020 рік (всього включено 109 країн) є лише одне українське місто – Київ, який знаходиться на 98 місці (в 2019 – на 92 місці) [2]. В рейтингу СІМІ за 2020 рік також є – Київ (115 місце). За окремими складовими Київ отримав такі значення: Економіка – 133 місце, Людський капітал – 104, Соціальний консенсус – 160, Навколишнє середовище – 123, Управління – 93, Міське планування – 4, Міжнародне проектування – 117, Технології – 152, Мобільність та Транспорт – 124. Таким чином, найбільш сильними позиціями виступають: міське планування (4 місце серед міст світу), управління (93 місце), людський капітал – 104 місце. Найгіршими є значення соціального консенсусу (160 місце), поширення технологій (152 місце), мобільність і транспорт (124 місце), навколишнє середовище (123 місце) та міжнародне співробітництво (117 місце). В 2021 році Київ суттєво поліпшив свої позиції та вийшов на 82 місце. В усіх результатах за 2018, 2019 та 2020 роки індексу СІМІ Україна знаходиться в 4 кластері [3].

Не дивлячись на певну умовність рейтингів, все-таки такі результати унаочнюють для кожного міста свої сильні та слабкі сторони. Стає більш очевидним, над чим треба працювати, які аспекти потребують посиленої уваги. Кожному місту необхідно, у разі прийняття стратегії розумного розвитку, враховувати загальний контекст, загальні тренди суспільні розвитку та визначати свої специфічні цілі та пріоритети.

За результатами останнього випуску СІМІ 2020 укладачі рейтингу сформулювали свої рекомендації для міст. Важливо відмітити, що вони визначені вже на основі досвіду пандемії COVID-19. Серед основних пропозицій: 1) Люди мають бути першим пріоритетом – побудова смарт міст має орієнтуватися, перш за все, на забезпечення якості життя, доступу до гідної праці, спільне просування соціальної згуртованості; 2) Визначення важливих цілей для міста на основі довгострокової діагностики, яка надається

різноманітними рейтингами, індексами, іншими аналітичними матеріалами, що вказують на можливості для покращення; 3) Нові стратегії для нового середовища - Пандемія COVID-19 поставила перед містами нові завдання: необхідність заходів соціального дистанціювання, переважання роботи онлайн тощо. Містам доведеться переглянути свої стратегії, щоб адаптуватися до нового невизначеного сценарію; 4) Резильєнтність як нова міська парадигма – поява нових викликів (пандемії) доводить, що в новому контексті стійкість міст має включати їх здатність долати травматичні обставини. Вона має бути досягнута шляхом поєднання надійної інфраструктури з гнучким та ефективним управлінням; 5) Відновлення через співпрацю – побудова ефективних смарт міст можлива лише за умови співпраці всіх соціальних суб'єктів — державного сектору, приватних компаній, громадських організацій та наукових інституцій — у досягненні цієї спільної мети; 6) Зв'язок між територіями – необхідні більш ефективні системи зв'язків між сільськими та міськими територіями. Економічне та соціальне відновлення після COVID-19 буде найважливішим викликом для нашого покоління. Зважаючи на те, наскільки важливі міста, вони відіграють життєво важливу роль у відновленні умов, щоб це відновлення було швидким, ефективним і базувалося на солідарності. Для цього знадобляться керівники міста, здатні подавати приклад, керуватися принципами справедливості та співпраці та мати бачення майбутнього, яке охоплює всіх громадян. Зрештою, нам знадобляться міські менеджери, які застосовують концепцію розумного управління, що включає точну діагностику, чітке бачення та багатовимірне управління викликами [4].

Для України формування смартекономіки обтяжується новими викликами, пов'язаними із військовою агресією. В результаті чого зруйновано велику кількість міст, деякі – взагалі знищені, тому на даний момент мова йде просто про відновлення. З іншого боку, є можливість будувати наново на принципово нових засадах.

В умовах величезних втрат економіки України, одним з найважливіших завдань виступає забезпечення відновлення економіки на принципово нових засадах, що передбачає: підтримку сучасних високотехнологічних та експортних галузей з високим ступенем обробки (на відміну від галузей важкої промисловості вони не потребують великих інвестицій та тривалого часу освоєння); відбудову інфраструктурних об'єктів на засадах, здатних забезпечити нову якість економічного життя (високотехнологічного, екологічного, соціально-орієнтованого) та житлових приміщень в єдиній екосистемі, функціонування та життєдіяльність якої відбувається на основі розумних технологій та сталого розвитку. Саме розвиток ІТ-сектору сприятиме зростанню економіки, забезпеченню зайнятості, широкому впровадженню новітніх продуктів і технологій у процесі створення та керування містами.

Вирішення проблем становлення смартекономіки в країні має відбуватися шляхом створення теоретичного концепту та вироблення конкретного механізму ефективного втілення всіх принципів та складових розумної економіки на різних рівнях. Основними проблемами в умовах військового стану та післявоєнного відродження виступає визначення чітких інструментів побудови смартекономіки на основі систематизації найуспішнішого світового досвіду створення смарт міст, виявлення чинників їх успіху та визначення послідовних кроків їх втілення в сучасних українських реаліях.

В свою чергу, створення та ефективний розвиток смарт міст може стати важливим імпульсом, двигуном для подальшого розвитку всієї економіки країни. Тому необхідна всіляка підтримка містам України на шляху формування смартекономіки. Вважаємо, що такий курс можливий не тільки для великих обласних центрів, а й для міст районного, місцевого значення. Як свідчить світовий досвід, є багато прикладів успішного розумного розвитку в середніх та малих містах.

Отже, розвиток смартекономіки виступає актуальним трендом сучасної світової економіки, але в кожній країні завжди є результатом цілого комплексу

передумов. Просування країни на шляху до смартекономіки починається зі створення смарт міст, їх успішної реалізації та поширення їх досвіду на всю національну економіку. Проведене дослідження довело, що найбільшого успіху в розвитку смартекономіки досягають країни, в яких представлені успішні смарт міста. Саме приклад таких міст, в яких проживає значна частина населення країни, стає важливим імпульсом для успішного сталого розвитку країни на засадах технологічного та екологічного імперативів.

Використані джерела:

1. *Global Power City Index* // <https://mori-m-foundation.or.jp>
2. *Smart City Index* // <https://www.imd.org/smart-city-observatory/home>
3. *Cities in Motion Index 2018; Cities in Motion Index 2019; Cities in Motion Index 2020* // <https://ieseinsight.com>
4. *City in Motion Index 2020* // <https://ieseinsight.com>

*Данильченко О. В.,
Класичний фаховий коледж СумДУ,
м. Конотон, Україна*

*Зубко К. Ю.,
Конотонський інститут СумДУ,
м. Конотон, Україна*

*Зубко Д. Р.,
Класичний фаховий коледж СумДУ,
м. Конотон, Україна*

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ В УМОВАХ РИЗИКУ

Сучасні вчені розглядають ризик як деяку потенційну чисельно вимірну можливість виникнення несприятливих ситуацій та пов'язаних із нею